

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

ÅRSMELDING 2023

Fra Grimsdalen

LEDEREN HAR ORDET

Prosjektet med utarbeidelse av Utkast til tiltaksplaner er det mest arbeidskrevende temaet for Villreinforvaltningen i Rondane i løpet av 2023. Villreinfaglig prosjektgruppe under ledelse av Statsforvalteren i Innlandet har vært sammensatt av medlemmer fra villreinutvalgene, villreinforum, villreinnemnda for Rondane og Sølknletten, fra to kommuner, fylkeskommunen og fra Rondane og Dovre nasjonalparkstyre. Gjennom dialog og forankring hos andre interessenter i prosjektperioden kom det en rekke innspill gjennom allmøte, orienteringsmøter hos politiske og forvaltningsmessige organisasjoner, landbruk, lokalt reiseliv, DNT, Statskog i tillegg til 72 høringsinnspill innen høringsfristen.

Prosjektgruppen har fra starten av vært bevisst på at Rondane Nord og Rondane Sør vurderes separat. Rapporten viser i klartekst hvorfor disse to områdene må vurderes hver for seg. Det blir foreslått en rekke isolerte tiltak i enkeltområder som er helt nødvendige, men prosjektgruppen mener at dette ikke vil være tilstrekkelig i et langsiktig perspektiv. utfordringene er så mange og sammensatte at prosjektgruppen ser behovet for en helhetlig arealforvaltning innen Rondane villreinområde. Det blir derfor foreslått fem hovedgrep for å få villreinområde fra Rødt til gult nivå: Fastsette overordnede statlig planretningslinjer for videre hyttebygging i villreinområdene. Kraftige tiltak for å få åpnet trekkrutene øst og vest for Rondanemassivet og for å hindre ytterligere fragmenteringer av villreinstammen. Skjerming ved redusert tilgjengelighet i den kritiske perioden i Kalving og oppvekstområdene. Nedleggelse av stier og løyper og forbud mot aktiviteter for å hindre forstyrrelser inn mot de rolige områdene. Etablering av overvåkningssystem, samarbeidsarena for helhetlig forvaltning av villreinen og villreinarealene.

Rondane er det villreinområdet i Norge med det største konfliktnivået i henhold til menneskelig ferdsel og bruk. Dette har ført til redusert arealbruk, oppsplitting i fire delstammer og stengte trekkpassasjer. I tillegg er det overhengende fare for ytterligere fragmentering av stammen i område ved Grimsdalen i Dovre.

Rapporten fra villreinfaglig prosjektgruppe på i alt 172 sider skal sammen med tilrådninger fra Statsforvalteren og Miljødirektoratet være faggrunnlaget Klima og Miljødepartementet skal jobbe videre med. Et planverk som gir klare signaler om nødvendige tiltak for bringe villreinområdet fra rødt til gult og som foreslår nødvendigheten av juridisk strengere planverk. Den viser også til viktigheten av økonomiske ressurser for gjennomføring av foreslåtte tiltak. Etter at KLD har bearbeidet planene vil dette bli sendt på alminnelig høring. La oss håpe at dette kan bli den nødvendige døråpneren for en bærekraftig fremtid for villreinen i fjellområdene våre.

Villreinnemnden for Rondane og Sølknletten har i likhet med foregående år også i 2023 hatt en stor saksmengde. Arbeidet med tiltaksplanen for villreinen i Rondane har medført en ekstra belastning på budsjettet både gjennom interne møter i nemnda, deltagelse på arbeidsverksted og deltagelse i prosjektgruppen. På grunn av stramme budsjetttrammer sendte sekretæren ut melding den 19.10 om at budsjettet for 2023 var brukt opp. Noe som igjen førte til at planlagt møte i november måtte avlyses og at nemnda ikke kunne behandle flere saker i 2023. Skal villreinnemnda kunne følge opp en stadig økende kompleks saksmengde som medfører økte kostnader må de økonomiske rammene økes.

Leder av Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten

Jørund Båtstad

1. VILLREINEMNDA FOR RONDANE OG SØLNKLETTEN

Villreinnemnda er ei offentlig nemnd hvor medlemmer og varamedlemmer er oppnevnt av Miljødirektoratet, etter forslag fra hver kommune som har villreinareal. Villreinnemndenes hovedoppgaver er å:

- Være høringsinstans i saker som berører arealbruken i villreinens leveområde.
- Godkjenne bestandsplaner utarbeidet av rettighetshaverne i et villreinområde (villreinutvalgene).
- Godkjenne fellingskvoter for det enkelte år etter forslag fra rettighetshaverne
- Fordele midler til villreintiltak.
- Bidra til at kunnskapen om villreinens leveområder styrkes.

Nemndene har en fire-årig funksjonsperiode som følger kommunevalgperioden. Ny nemnd for Rondane og Sølknkletten ble konstituert i februar i 2020 for perioden 2020-2023, med følgende medlemmer:

Kommune	Medlemmer	Varamedlemmer
Sel	Jørund Båtstad (leder)	Ingebjørg Uldalen
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng (nestleder)	Bjørn Brendbakken
Alvdal	Trond Idar Paaske	Britt Guri Nordtun
Dovre	Arne Vadet	Bente Sæther
Hamar	Hanne Sandvoll	Ivar Skramstad
Nord-Fron	Anne K. Tina Lyslo	Hans Petter Solberg
Rendalen	Anne Grete Otnes	-
Ringebu	Laila Bårdsløkken	Erik Winther
Ringsaker	Thomas Eriksen	Marte Røhnebæk
Sør-Fron	Else Mari Bjørke	Hans Mathias Ulberg
Stor-Elvdal	Ane Eriksen Hamilton	Terje Andreas Hoffstad
Øyer	Bjørner Killi	Anne Magnhild Braastad Lie
Åmot	Vidar Helgesen	Ingebjørg Dybvik

Nemnda har et arbeidsutvalg bestående leder, nestleder og nemndas medlem fra den kommunen saken gjelder.

Sekretær i 2023 har vært Marit Vorkinn, Statsforvalteren i Innlandet.

2. NEMNDAS ARBEID I 2023

Nemnda har i 2023 hatt tre ordinære styremøter og 8 «møter» i arbeidsutvalget som mailbehandling. Styremøtet i september var kombinert med befarings i Åmot Vestfjell (Skramstadseter og Digeråsen). Ordfører Ole Erik Hørstad orienterte før befaringsen. Dag Hoffmann, Sektorleder Samfunnsutvikling og Kristoffer Låg, Enhetsleder plan, byggesak og geodata, orienterte under selve befaringsen.

Arbeidet med tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein (jfr. avsnitt 2.4) har vært en ekstraordinær oppgave som har vært løst innenfor ordinære budsjettammer. Arbeidet har vært så omfattende at det har gått på bekostning av den ordinære driften. De økonomiske rammene har gjort at det siste planlagte nemndsmøtet i november måtte avlyses og at saksbehandlingen har vært holdt på et minimumsnivå i årets to siste måneder.

Villreinnemnda har også deltatt med innlegg på innspillmøter for den nye Stortingsmeldingen for villrein, v. leder Jørund Båtstad.

Saksmengden til nemnda har vært stor og økende de siste årene. I 2013 behandlet nemnda 20 saker. I 2023 var dette økt til 44 saker med ordinær behandling, 8 saker med forenkla behandling (godkjent av leder og nestleder) og 2 saker som ikke ble behandlet, men vurdert. I tillegg kommer klager nemnda har sendt på ulike vedtak (se avsnitt 2.1) Dette er på samme nivå som i 2022, selv med en saksbehandling på et minimumsnivå i november og desember.

Villreinnemnda er også kopimottaker av vedtak fra nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre siden nemnda har klageadgang på vedtak som angår villreinen. Vedtak fra nasjonalparkstyret gjennomgås derfor av nemnda (nær 100 saker i 2023).

Villreinforum Rondane-Sølnkletten er et samarbeidsforum for Villreinutvalget for Rondane Nord, Rondane Sør Villreinutvalg, Sølnkletten Villreinområde og Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten. Nemnda har hatt deltatt i forumet i 2023 med leder og sekretær.

Villreinnemnda har i 2023 også deltatt i ulike prosjektgrupper, se avsnitt 2.4.

2.1 Arealforvaltning

Bruks- og utbyggingspresset mot arealene i Rondane er stort, og arealforvaltning er derfor en viktig og ressurskrevende oppgave for nemnda. Hyttebygging har som vanlig vært tema for en rekke saker, inkludert kommunale retningslinjer og dispensasjoner for å tillate fast bosetting på hytter. Bruksrasjonalisering, fradeling av setrer og omgjøring av setrer til fritidsboliger er også en type saker nemnda har hatt flere av de siste årene. Disse sakene behandles vanligvis som dispensasjoner. Villreinnemnda har oppfordret kommunene til å utarbeide retningslinjer for slike saker, framfor å behandle dette som enkeltdispensasjoner.

Motorferdsel og skiløyper har vært tema i flere saker. I 2023 behandlet nemnda for første gang en søknad om solkraftverk i (utkanten av) villreinområdet.

Kommuneplanens arealdel i Rendalen kommune var på første høringsrunde i inneværende år. Kommunen legger opp til en arealstrategi som trekker bebyggelse bort fra fjellområder/sårbare naturområder og ned i dalene mot eksisterende bebyggelse. Kommunen har tatt en «planvask»

av tomtereserven for fritidshus, og redusert denne med 36%. Dette gjør kommunen til en foregangskommune i regionalplanområdet.

Nemnda har behandlet en søknad om utvidelse av tellende areal (tellende areal er grunnlaget for å fordele fellingstillatelser). Det omsøkte området er imidlertid lite brukt av villrein og sterkt preget av menneskelig påvirkning. Nemnda konkluderte derfor med at området ikke fylte hjorteviltforskriftens kriterier for tellende areal.

Villreinnemnda har de siste årene påklagd flere vedtak etter Plan- og bygningsloven eller Naturmangfoldloven, vanligvis to eller tre årlig. Klagesaker i 2023:

- *Skuterkjøring Grimsdalen*: Villreinnemnda og Villreinutvalget for Rondane nord påklagde vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre om å gi dispensasjon til motorferdsel på snødekt mark for kjentmannstur i deler av Dovre nasjonalpark og Grimsdalen landskapsvernområder for Brennhaug Lesja og Dombås Røde Kors Hjelpekorps for 14 skutere. Klagen gikk dels på antall skutere, og dels på traseen, som gikk tvers gjennom flere fokusområder registrert i arbeidet med kvalitetsnormen. Miljødirektoratet tok ikke klagen til følge.
- *Dispensasjon fra kommuneplan for brøyting i Vardamorkje (Sel kommune)*. Dispensasjonen var i motstrid til både gjeldende kommuneplan og reguleringsplan. Tiltaket gjaldt et stort antall hytter (122 medlemmer i veglaget), det var potensielt konfliktfylt ut fra villreinhensyn og det ville hatt presedensvirkning for andre områder både innad i kommunen (Mysusæter) og for regionalplanområdet som helhet. Villreinnemnda mente at tiltaket derfor krevde en planendring, og at tillatelse ikke kunne gis gjennom en dispensasjon. Statsforvalteren i Viken opphevet kommunens vedtak.
- *Dispensasjon for oppføring av anneks i nasjonalt villreinområde (Stor-Elvdal kommune)*. Det var søkt om å flytte et eksisterende hus på 28 m² til en eiendom innenfor nasjonalt villreinområde Rondane-Sølnkletten. Eiendommen er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområde i kommuneplanens arealdel. Villreinnemnda mente at tiltaket var i strid med nasjonale og regionale mål og rammer for villreinen i Rondane, og at fordelene med dispensasjon ikke var klart større enn ulempene. Statsforvalteren i Viken opphevet kommunens vedtak.

2.2 Bestandsforvaltning

Bestandsforvaltningen skjer i all hovedsak i regi av de tre villreinutvalgene i nemndsområdet; Villreinutvalget for Rondane Nord, Rondane Sør Villreinutvalg og Sølnkletten Villreinområde. Utvalgene utarbeider bl.a. flerårige bestandsplaner og forslag til årlig avskyting. Villreinnemndas hovedrolle i bestandsforvaltningen er å godkjenne bestandsplanene og søknader om fellingstillatelser.

Villreinnemnda godkjente nye bestandsplaner for Rondane Nord og Rondane Sør i 2021, for perioden 2021-2025. Målsettingen for Rondane er å ha en total stammestørrelse på 4.000 vinterdyr, derav 1.700 i Rondane nord (1200 nord for Ula og 500 sør for Ula) og 2.300 i Rondane Sør. I tillegg kommer en liten stamme i Finnsjøfjellet på 100 vinterdyr. Sølnkletten har godkjent bestandsplan for 2019-2023, med et bestandsmål på 800 vinterdyr.

Utvalgene kontrollerer bestandsutviklingen ut fra tellinger, kvotefastsetting og fellingsstatistikk. I tre av delområdene i Rondane er det enkelte år registrert en betydelig nedgang av dyr, uten at en

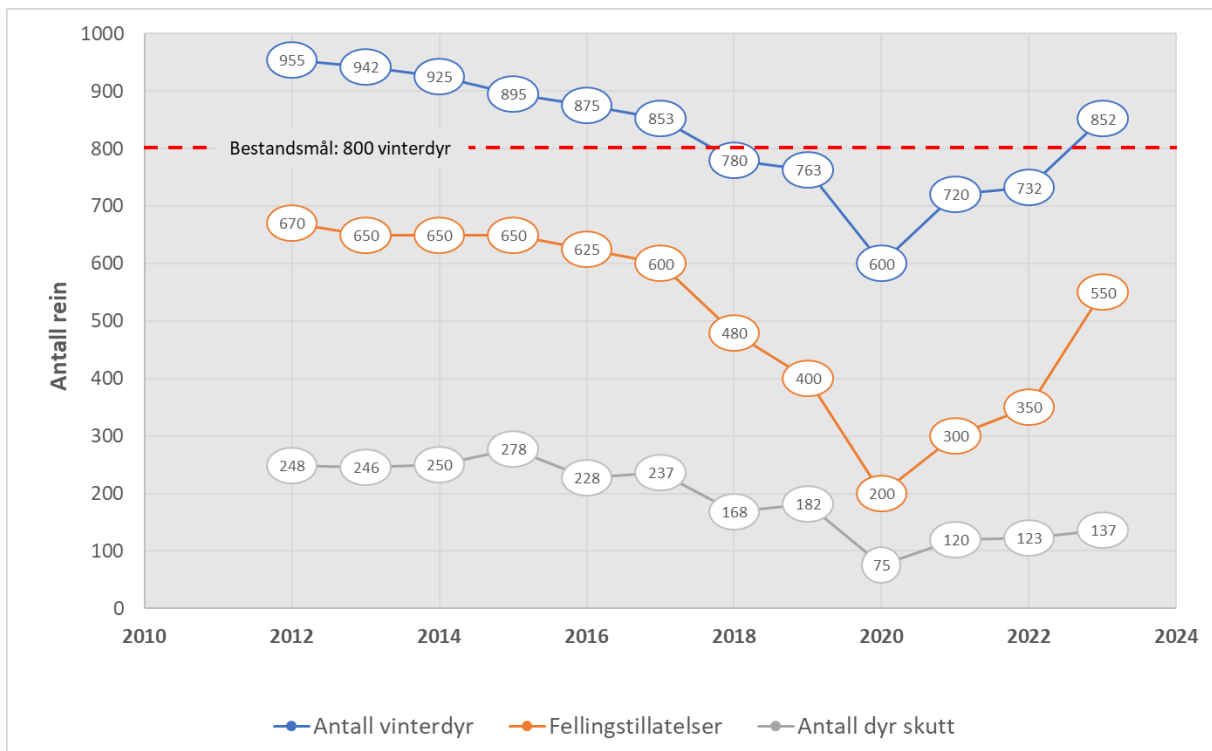
kjenner årsaken til nedgangen. Utvandring som følge av ferdselspress/manglende beiteområder, sykdom, insektplager, økt kalvedødelighet ellers, rovdyr og mangelfulle tellinger har vært pekt på som mulige årsaksfaktorer. I alle de tre delområdene er nedgangen i bestandsstørrelse forsøkt motvirket gjennom reduserte jaktkvoter.

2.2.1 Sølnekletten

Sølnekletten Villreinområde har godkjent bestandsplan for 2019-2023. Antall dyr som ble funnet ved vintertellingene i 2020 var vesentlig lavere enn foregående år, men i 2021 ble det igjen funnet et antall rein på nesten samme nivå som i 2019 (se figur 1). I 2022 hadde det vært en ytterligere liten tilvekst, da det totalt ble funnet 732 vinterdyr. Utvalget mente at dette er en *minimumstelling* og at det er sannsynlig at de har flere dyr i området enn det som ble observert, siden det var vanskelige forhold for telling. I 2023 ble tellingene utført under det utvalget beskriver som usedvanlig gode forhold. Tellingene ble utført fra fly. Det ble funnet 852 dyr, dvs. at en nå er over bestandsmålet.

Oppgangen i 2021 falt sammen med at utvalget i Rondane Nord registrerte færre dyr enn forventet. En vet lite om et mulig trekk mellom Rondane Nord og Sølnekletten, slik at de to resultatene ikke trenger å ha noen sammenheng. Det er imidlertid behov for bedre kunnskap om mulige trekk mellom Rondane Nord og Sølnekletten og mellom Rondane Nord og Rondane Sør. I desember 2021 ble det f.eks. observert spor etter en flokk på 50-100 dyr som hadde vært helt nede til Atndalsvegen (fv. 27) fra Sølneklettensida, før de snudde.

I henhold til bestandsplanen for Sølnekletten benyttet utvalget i forrige bestandsplanperiode kortkategoriene «fritt dyr», «fritt under 50 kg» og «kalv». Denne fordelingen hadde villreinområdet gode erfaringer med, så lenge målet var å *redusere* stammen. De to siste årene av forrige planperiode ble imidlertid simleandelen i uttaket vurdert å være noe høy i forhold til bukk. I 2020 ble simlene derfor totalfredet. For 2021 ble det foreslått en forsiktig åpning for jakt på simler gjennom kategorien «Fritt dyr under 50 kg» (10% av dyrene). For 2022 økte denne andelen ytterligere, til 20%, mens bukkeuttaket ble redusert tilsvarende. I 2023 ble det også godkjent en noe lavere avskyting på bukk enn det gjeldende bestandsplan legger opp til.

Figur 1. Bestandsutvikling i Sølknletten 2012-2023

2.2.2 Rondane Nord

Rondane nord forvaltes som to delområder; Nord for Ula og Sør for Ula (Vulufjell). I tilrådingene til tiltaksplan for området vurderes situasjonen å være såpass kritisk at det må gjennomføres flere helhetlige grep for området, innenfor rammene av en naturrestaureringsplan. Umiddelbare tiltak er anbefalt iverksatt for å hindre at trekket over Grimsdalen skal opphøre.

Rondane Nord fikk i 2021 ny bestandsplan (Rondane Nord Villreinutvalg). Bestandsplanen har en grundig beskrivelse av utviklingen og dagens situasjon i området:

Bestandsmålet for planperioden 2016-2020 er ikke oppnådd. Både nord og sør for Ula er det dokumentert uventede svingninger i bestandsnivåene de senere årene. Det er ingen åpenbare forklaringer på disse svingningene, men migrasjon til og fra andre villreinområder kan være én forklaring.

Det er i Rondane Nord mer vinterbeite enn nåværende bestand utnytter. I den sørlige delen av området gjelder dette også sommerbeite, mens tilgangen på sommerbeite er mindre i de nordlige delene av området. Dette skyldes både de naturgitte forholdene med liten tilgang til grønne beiter og at deler av barmarksbeitene ikke benyttes pga. forstyrrelser.

Endringer i villreinens arealbruk de siste 50 årene tilskrives en økning i menneskelig aktivitet. Dette har resultert i en deling først mellom Rondane Nord og Sør, og deretter en ytterligere oppdeling mellom områder nord og sør for Ula elv. Utvalget mener at fragmenteringen av leveområdet i Rondane Nord vil måtte få konsekvenser for bestandsstørrelsen i de to delområdene. Utvalget er også bekymret for at manglende trekkmuligheter kan påvirke utbrudd av fotråte.

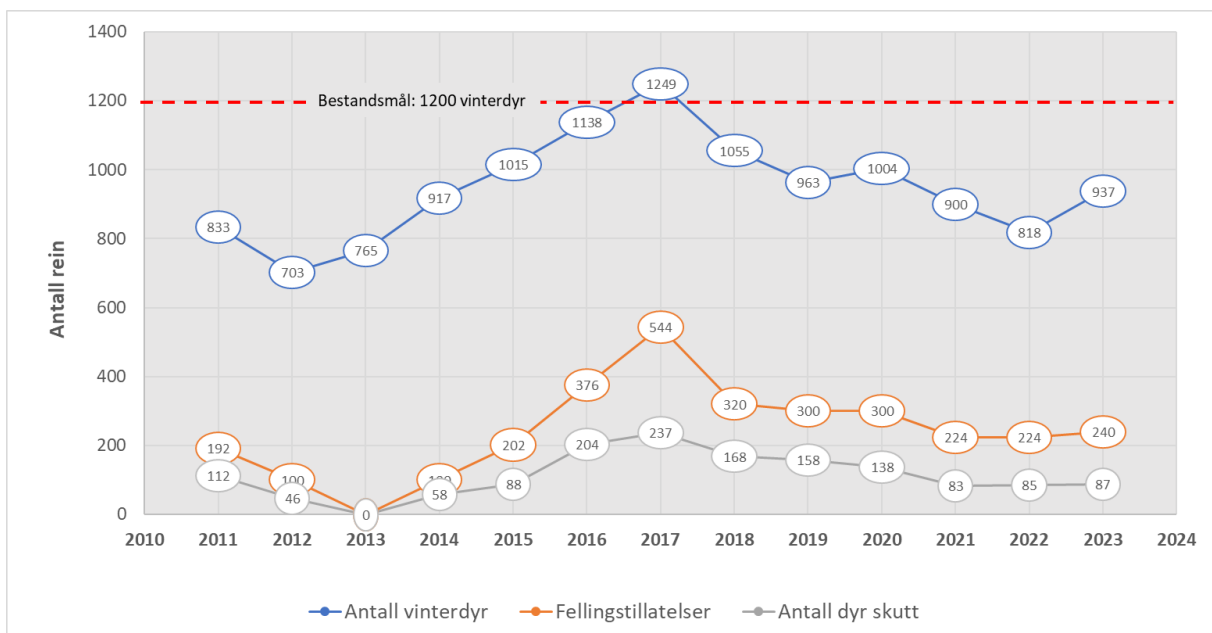
Nord for Ula

I områdene både nord og sør for Ula har Villreinutvalget for Rondane nord de siste årene arbeidet for å øke bestandene til bestandsmålet, ved å begrense antall fellingstillatelser. For 2017 var en ved minimumstillingene oppe i bestandsmålet for områdene nord for Ula. Ved vintertellingene i 2018 - 2020 lå en imidlertid under bestandsmålet på ny (se figur 2). I 2019 reduserte derfor nemnda antall fellingstillatelser fra 320 til 300 dyr.

I 2020 lå en med 1004 vinterdyr 20% under bestandsmålet på 1200 vinterdyr. Utvalget mente at utbruddet av fotråte hadde spilt en vesentlig rolle for bestandsutviklingen fra 2019-2020, og søkte derfor om en fellingskvote på 300 dyr for 2020. Dette skulle da teoretisk gi en vinterstamme i 2021 på ca. 1100 dyr. Vintertellingene i 2021 viste imidlertid bare 900 dyr. Det var ikke noe nytt utbrudd av fotråte sommeren 2020 som kan forklare denne nedgangen. Nedgangen falt sammen med at Sølnekletten registrerte flere dyr samme vinter. En vet imidlertid lite om et mulig trekk mellom Rondane Nord og Sølnekletten, slik at de to resultatene ikke trenger å ha noen sammenheng.

Med en redusert kvote i 2021, skulle en teoretisk sett være oppe i 950 dyr ved vintertellingene i 2022. I tillegg kommer flokken på 40-50 dyr som gikk over fra Vulufjell i jakta høsten 2021. I stedet for ca. 1000 dyr fant en ved tellingene i 2022 bare 818 dyr. Det var vanskelige telleforhold, men det er ikke meldt om observasjoner av andre flokker seinere enn de to fostringsflokkene og de to bukkeflokkene som ble funnet. På ny var det med andre ord en uforklarlig bestandssvingning nord for Ula.

Ved tellingene i 2023 ble det funnet 937 dyr. Oppgangen er gledelig, men den er noe mindre enn den teoretisk sett skulle vært ut fra tellinger, antatt tilvekst og fellingsresultat.

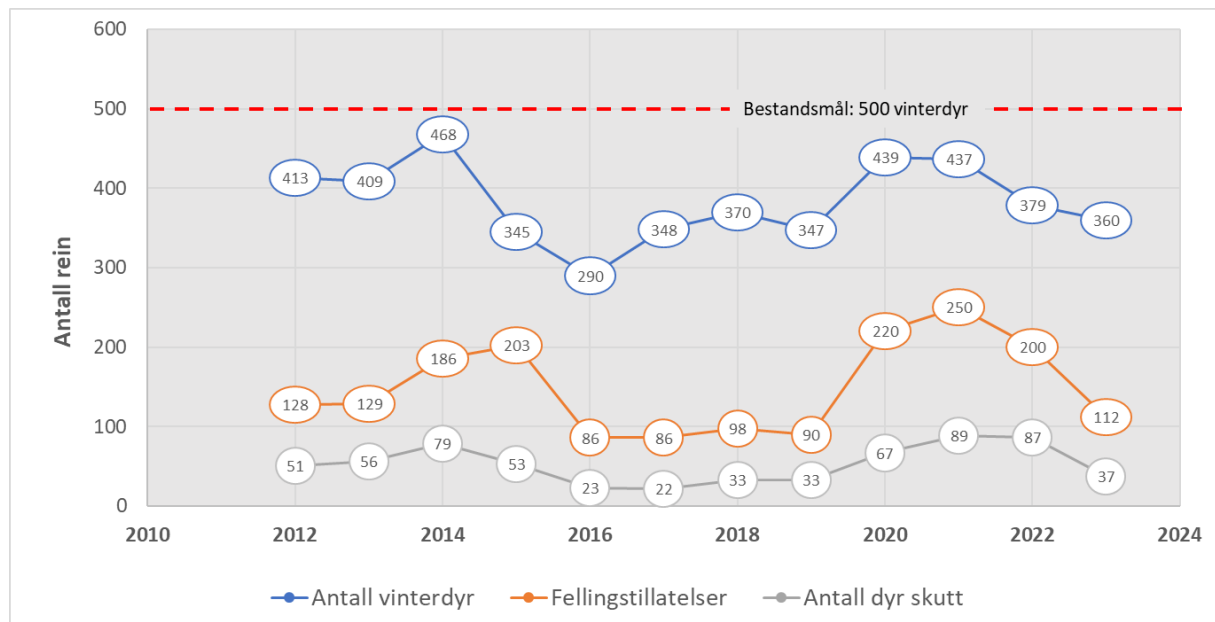
Figur 2. Bestandsutviklingen nord for Ula 2012-2023

Rondane Nord – Sør for Ula (Vulufjell)

I Vulufjell økte stammen med 92 dyr fra 2019 til 2020, opp til 439 dyr (se figur 3). Dette var stabilt til 2021. I slutten av jakta i 2021 gikk 40-50 dyr (i hovedsak simler og kalver) over til området nord for Ula. Disse antas å ikke ha kommet tilbake til vintertellingene i 2022, da det ble observert kun

379 dyr. Bestanden er med andre ord godt under gjeldende bestandsmål på 500 vinterdyr. Ved tellingene vinteren 2023 var bestanden ytterligere redusert, til 360 dyr. Dette var 25 dyr færre enn det som teoretisk sett var forventet, og kan skyldes en noe uvanlig høy fellingsprosent i 2022.

Figur 3. Bestandsutvikling i Vulufjell 2012-2023

2.2.3 Rondane Sør

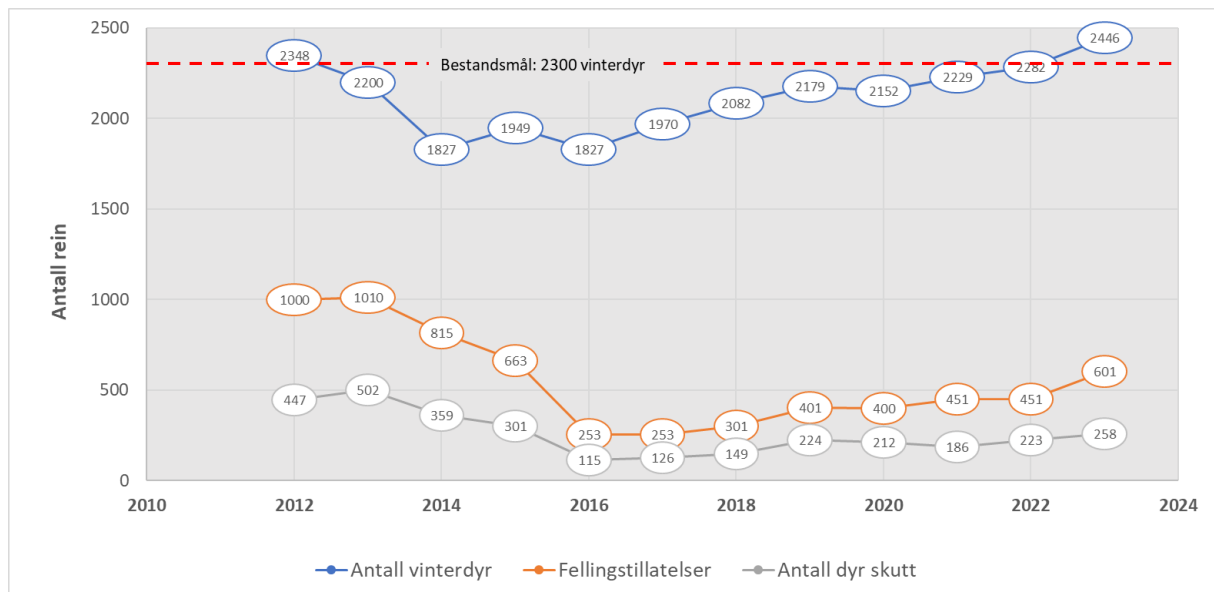
Også Rondane Sør fikk ny bestandsplan i 2021. Bestandsplanen består av to delplaner for Finnsjøfjellet og resten av Rondane Sør. Finnsjøfjellet ligger som en «øy» mellom Atna i nord og øst og elvene Setningen og Vulua. Finnsjøfjellet har lenge hatt en stabil vinterbestand på ca. 100 dyr, men de siste årene er antallet redusert. Vintertellingene i 2019 viste 92 dyr, i 2020 var dette redusert til 88 dyr og i 2021 63 dyr. Jaktkvoten ble derfor halvert fra 2021, til 20 dyr. Ved vintertellingene i 2023 hadde bestanden vokst igjen til 80 dyr.

Bestanden av vinterdyr har økt jevnt fra bunnårene 2014-2016, og med en forsiktig avskyting er en nå kommet over bestandsmålet (2300 vinterdyr). Ved minimumstillingene vinteren 2023 ble det telt 2446 dyr (figur 4).

Dette har imidlertid gått hardt utover fellingskvotene, som er redusert fra ca. 1000 i 2011-2012, til 400-450 i 2019-2022. For 2023 ble denne økt igjen til 600. Redusert fellingskvote har ikke bare sammenheng med gjenoppbygging av stammen, men også at tilveksten i bestanden er kraftig redusert de siste 40 årene. Ser en de siste 40 årene under ett var tilveksten på 24.8%. De siste fem årene fram til 2021 var den redusert til 11.8%. Den nedadgående trenden er bekymringsfull. Årsaken er usikker, men kan skyldes økt dødelighet, færre simler som produserer kalv, redusert fertilitet, predasjon og utvandring til andre områder. Det er ønskelig at en gjennom ulike prosjekter får større kunnskap om den lave tilveksten.

I klassifiseringen i kvalitetsnormen for villrein er storbukkandelen i Rondane Sør vurdert som «gul» (middels kvalitet). Dette er imidlertid et resultat av et bevisst valg om å øke hanndyruttaket år for år siden 2014, for å bygge opp igjen stammen. Når en nå er over bestandsmålet igjen, er det mulig å øke andelen bukk. Nemnda vurderer det allikevel ikke som et akutt behov for å endre

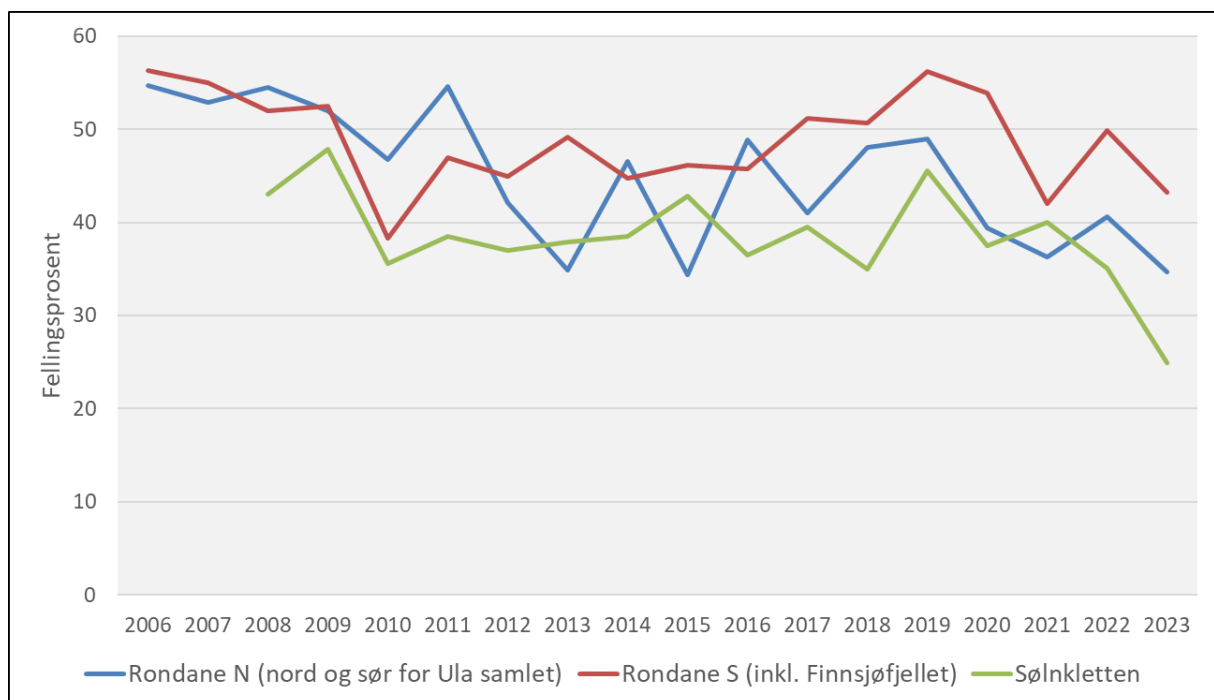
strukturen og mener fordelingen på kjønn og alder i uttaket kan videreføres til neste bestandsplanrevidering.

Figur 4. Bestandsutviklingen i Rondane Sør 2012-2022 (Finnsjøfjellet er unntatt)

2.2.4 Fellingsprosent

I alle tre bestandsområdene var fellingsprosenten lavere i 2023 enn foregående år. Det var mye dårlig vær i jakta dette året med mye skodde, særlig i helgene. Dette antas å være hovedårsaken til nedgangen i fellingsprosent.

Figur 5. Fellingsprosent fra 2006-2023

2.3 Fordeling av tiltaksmidler

Tiltaksmidlene består av tilbakeførte fellingsavgiftsmidler for Rondane Sør, Rondane nord og Sølnekletten. I 2023 hadde nemnda 145.940 kr. til disposisjon.

Hoveddelen av tiltaksmidlene har foregående år vært gitt til bestandsforvaltning og overvåking, dvs. utvalgenes arbeid. Praksis har vært å fordele tiltaksmidlene mellom de tre områdene i forhold til det som er tilbakeført av fellingsavgiftsmidler. Styret fastslo at de også måtte følge denne praksisen i 2023, med de rammer som var til rådighet. Utvalgene trenger midlene til sine tellinger, som er nødvendige for en forsvarlig forvaltning. Nemnda ønsker sterkt å støtte skoleprosjekter, men har ikke midler til dette.

Tiltaksmidlene for 2023 ble tildelt som følger:

Rondane sør villreinutvalg	61.303 kr.
Villreinutvalget for Rondane nord	47.542 kr.
Sølnekletten Villreinområde	34.095 kr.
«Norman-prosjektet»	3.000 kr.
SUM	145.940 kr.

2.4 Deltakelse i prosjekter/eksterne aktiviteter

Villreinnemnda har også i 2023 vært involvert i flere prosjekter innenfor villreinområdet. Dette er alle prosjekter som er viktige for forvaltningen av villreinen, og det er positivt at nemnda blir invitert til å delta i prosjektene, både i forhold til å kunne få gi innspill, og i forhold til kontakt med andre villreinaktører.

Rådgivende utvalg Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Villreinnemnda har en representant i rådgivende utvalg som har hatt to møter i 2023. Solvår Brustad Lilleeng møter for nemnda, med Jørund Båtstad som vara.

Følgeprosjekt i Rondane villreinområde: Villrein, ferdsel og forvaltning

Som oppfølging av det store prosjektet NINA gjennomførte i Rondane om villrein og ferdsel i 2009-2013, ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å se på mulighetene for å videreføre deler av forskningsprosjektet. Dette resulterte i prosjektforslaget for «Følgeprosjekt i Rondane villreinområde: Villrein, ferdsel og forvaltning», som var planlagt å gå fram tom. 2019. Arbeidet ble videreført i 2023. Ei styringsgruppe for prosjektet ble etablert på møte i juni i 2017. Medlemmer i styret er: Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten (Jørund Båtstad representerer nemnda), Villreinutvalget i Rondane nord (2 representanter), Villreinutvalget i Rondane sør (4 representanter), Statsforvalteren i Innlandet og Innlandet Fylkeskommune, Dovre kommune, Sel kommune, Rondane nasjonalparkstyre og DNT Oslo og Omegn, med Jon Olav Solstad som leder.

I mars merket NINA 13 dyr i Rondane. Det er merket tre dyr nord for Ula, tre i Vulufjell, en i Finnsjøfjellet, og seks i Rondane Sør. For første gang ble det også merket bukk (3 stk.). Merkeinsatsen er svært viktig ved at det sikrer kontinuiteten i GPS-registreringene, og gir oss et utvidet kunnskapsgrunnlag for forvaltningen framover. Flere sendere sluttet dessverre å fungere i løpet av året; To nord for Ula og en i Rondane Sør. I tillegg ble en av de GPS-merka bukkene sannsynligvis jagd til døde av løshund tidlig på høsten.

Villreinerådets fagdager

To av medlemmene i nemnda deltok på villreinerådets fagdager i juni.

Kvalitetsnorm for villrein

I 2023 ble arbeidet igangsatt med tiltaksplaner for de villreinområdene som ble [klassifisert som røde](#) etter kvalitetsnormen for villrein. Ei prosjektgruppe, ledet av Statsforvalteren i Innlandet, utarbeidet i 2023 et [forslag til tiltak](#) for å bedre forholdene for villreinen i Rondane. Forslagene er basert på en villrein faglig vurdering; Hvilke tiltak er nødvendige for at Rondane villreinområde skal kunne gå fra dårlig til middels kvalitet, etter kriteriene i Kvalitetsnormen for villrein?

Rapporten er, sammen med tilrådingene fra Statsforvalteren og Miljødirektoratet, et faggrunnlag Klima- og miljødepartementets skal arbeide videre med. Etter at KLD har bearbeidet dette faggrunnlaget, vil departementet sende tiltaksplanene på alminnelig høring. Det er ennå ikke avklart i hvilken form tiltaksplanene vil bli vedtatt, men dette vil være regjeringens tiltaksplaner, som utarbeides med bistand fra alle berørte departementer.

Villreinnemnda var representert i prosjektgruppa for Rondane ved leder Jørund Båtstad. Arbeidet i prosjektgruppa var arbeidskrevende med bl.a. en rekke møter gjennom 2023. Flere av nemndas medlemmer deltok også på arbeidsverkstedet som ble avholdt i juni. I tillegg diskuterte nemnda mulige tiltak under nemndas møte/befaring i september.

2.5 Regnskap

Honorarer, nemnda	265.458 kr.
Reiseutgifter, nemnda	22.468 kr.
Møteutgifter, inkl. befarings	55.275 kr.
Sekretær (inkl. kontorhold)/ regnskap og økonomiforvaltning (SFIN)	300.000 kr.
Medlemskontingent Villreinerådet, Villreinen mm.	3.644 kr.
Ufordelt	3.155 kr.
SUM	650.000 kr.

TAKK!

Villreinnemndene følger funksjonstida for kommunestyrene. Flere av de nåværende medlemmene går ut av nemnda når ny nemnd konstitueres i starten av februar. Alle medlemmer takkes for innsatsen de fire siste årene.

To medlemmer fortjener imidlertid en ekstra takk, for lang og tro tjeneste for villreinen. Dette er Jørund Båtstad fra Sel, som kom inn i nemnda i 2003. Fra 2016 har han fungert som leder av nemnda. Arne Vadet fra Dovre kom med i nemndsarbeidet første gang på tidlig 90-tall, og har vært med i hele 8 perioder fram til i dag.

Kontinuitet er svært viktig i villreinarbeidet. Jørund og Arne har ivaretatt denne kontinuiteten. Deres innsikt og oversikt i villreinspørsmål i Rondane har hatt stor verdi for arbeidet i nemnda og for villreinen i Rondane.